

## บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

### การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตรของผู้นำหมู่บ้านชายแดน เขตภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย

โดย

ว่าที่ ร.ต.วรวงศ์ กาญจนวงศ์

พฤษภาคม 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร.วีรศักดิ์ ปกรติ

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตรของผู้นำหมู่บ้านชายแดนเขตภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตรของผู้นำหมู่บ้านชายแดนเขตภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย 3) สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตรของผู้นำหมู่บ้านชายแดนเขตภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย รวบรวมข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างผู้นำหมู่บ้านชายแดนเขตภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย จำนวน 176 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 42 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและแต่งงานแล้ว และส่วนมากมีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ใน ชุมชนเฉลี่ย 17 ปี และมีระยะเวลาการเป็นผู้นำเฉลี่ย 5 ปี ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง และการถือครองที่ดินเฉลี่ย 41 ไร่ โดยมีรายได้จากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรอง เฉลี่ยในรอบปีเท่ากับ 105,554.43 บาท และส่วนมากประกอบอาชีพหลักทางการเกษตรและประกอบอาชีพรองทางด้านค้าขาย ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และส่วนมากเข้าร่วมประชุมหรือฝึกอบรมด้านการเกษตรจากเจ้าหน้าที่

ส่งเสริมการเกษตร เฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 3 ครั้งและเคยเข้าร่วมประชุมหรือฝึกอบรม ด้านการเกษตร จากหน่วยราชการอื่นเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 3 ครั้ง โดยเคยเข้าร่วมประชุมหรือฝึกอบรมด้านการเกษตร จากตัวแทนบริษัทจำหน่ายเคมีภัณฑ์เฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 1 ครั้ง และเคยเข้าร่วมประชุมหรือฝึกอบรมด้านการเกษตรจากหน่วยทหารพัฒนาเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 0.28 ครั้ง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับความรู้ด้านการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในระดับ ปานกลาง มีเจตคติดีต่อการส่งเสริมการเกษตรและมีความคาดหวังอรรถประโยชน์จากชุมชน ในระดับมาก

2. การศึกษาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตรของผู้นำหมู่บ้านชายแดนเขต ภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย พบว่าโดยรวมผู้นำหมู่บ้านชายแดนเขตภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทยมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลาง ทั้งนี้คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรจากมากไปน้อยคือ การมีส่วนร่วมในการประสานความเข้าใจ ความสัมพันธ์และการทำงานระหว่างสมาชิกด้วยกันและระหว่างสมาชิกในชุมชนกับ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การมีส่วนร่วมในการรวบรวมและเสนอข้อมูลความต้องการตลอดจน ปัญหาของสมาชิกในชุมชนให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานราชการทราบ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้สามารถปฏิบัติงานในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือ และสร้างสรรคให้เกิดพัฒนาอาชีพการเกษตร การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนร่วม ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพการเกษตร การมีส่วนร่วมในการติดตามช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในชุมชนให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทราบ การมีส่วนร่วมในการกระจายและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแก่สมาชิกในชุมชน การมีส่วนร่วมในการ บริหารกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการบริการข้อมูลข่าวสารและปัจจัยการผลิตแก่สมาชิกในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแปลงสาธิตแปลงทดลองหรือแปลงขยายพันธุ์ทางการเกษตร ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตร ของผู้นำหมู่บ้านชายแดนเขตภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทยที่ศึกษา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน ระยะเวลาการเป็นผู้นำ รายได้ การถือครองที่ดิน การได้รับรู้ข่าวสารทางการเกษตร เจตคติต่อการส่งเสริมการเกษตร ความรู้ในการส่งเสริมการเกษตร และความคาดหวังอรรถประโยชน์จากชุมชน ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่ามีเพียง 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตรของผู้นำหมู่บ้านชายแดนเขต

ภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย คือ ความคาดหวังอรรถประโยชน์จากชุมชนและเจตคติต่อการส่งเสริมการเกษตรทั้ง 2 ตัวแปร สามารถอธิบายการผันแปรของความสัมพันธ์ได้ร้อยละ 29.50 ( $R^2 = 0.295$   $P < 0.05$ )

4. สภาพปัญหาของผู้นำหมู่บ้านชายแดนเขตภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย พบว่า สภาพปัญหาที่ประสบมากที่สุด คือ การส่งเสริมไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนรองลงมาได้แก่ ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนงานส่งเสริมและขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และสำหรับข้อเสนอแนะในการดำเนินงานพัฒนาโครงการด้านการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานของรัฐมากที่สุด คือ ควรส่งเสริมการเกษตรแบบต่อเนื่อง และหน่วยงานของรัฐควรจัดสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร